

מראי מקומות - מגילה ב.ח.

הק' הטורי אבן, כיון דדבר איסור הוא, א"כ מהו הרבותא דקיימו. ותי' דמ"מ א"א לרוב העולם לזוהר בזה, והיינו רבותא דידי'.

ז. משום דאסתכל בעשו הרשע

ק', הא אמר ר' יוחנן דאסור להסתכל באדם רשע. וכ' הטורי אבן דהא ודאי יצחק טעה בעשו, וסבר דעשו צדיק גמור הי' [ומה דאי' לעיל [דף ו'] דאמר יצחק להקב"ה יוחן עשו, וכו', ושם מבואר שהבין דעשו רשע הי', כ' הטו"א דזה הי' אחר מעשה זה דעיניו כהו].

י. ולא הרהרתי במבואות מטונפות

וכ' הגבורת ארי (תענית כ:), דאי' ברשב"א כאן דלכאו' צ"ל דס"ל כמ"ד דמעיקר הדין מותר להרהר במבואות המטונפות, דאל"כ מהי הרבותא [וכ' הגבור"א, דאף דר' אדא בר אהבה עצמו ס"ל דאסור מדינא, הא כבר כ' תוס' דתרי ר' אדא היו, וא"כ י"ל דר' אדא דסוגיין ס"ל דמותר מדינא]. וכ' המהרש"א בתענית שם דר' אדא ס"ל דבאמת ת"ח אסור לעמוד במבואות המטונפות, לפי שא"א לעמוד בלא הרהור דברי תורה, אבל הילוך מותר, שהרי אפשר להלך בלא הרהור. וע"ז אמר דאעפ"כ נזהר מליך בהן בכלל, שהרי הי' נזהר שלא לילך ד' אמות בלא תורה, ואם הי' הולך שם, הי' צריך לילך ד' אמות בלא תורה.

יא. ולא קראתי לחבירי וכו'

העיר המהרש"א בתענית (כ:), הא זהו מדברים האסורים, שהרי אי' בפרק הזהב דהמכנה שם לחבירו הוא א' מיורדי גיהנם. וכ' הרוב המעלות דחשבי' בגמין עברות גדולות הן, ואפי"ה משום דרובא דעלמא נכשלים באלו הדברים, התפאר בעצמו שלא נכשל בהם.

יב. ואין עושין אותו קפנדריא

אי' בגמ' לקמן (עמוד ב') דאם צריך לקרוא לאדם מבהמ"ד, יכול לעשות כן ע"י אמירת הלכה או פסוק, או ע"י שהי" מעט. ויש לע', האם מהני גם לענין קפנדריא לומר הלכה או פסוק, או לשוהות מעט, או האם זה לא מהני בקפנדריא, ואסור אפי' ע"י כ. כ' הרמב"ם (תפלה, י"א, ט"ז-י"ח) דמי שצריך להכנס לבהכ"נ לקרות חבירו וכו', ושוב כ' דמי שנכנס לקרות או להתפלל בפתח זה מותר לו לצאת בפתח שכנגדו כדי לקרב את הדרך. וכ' האור שמח (שם) דמשמע מדברי הרמב"ם דס"ל דדוקא אם נכנס לקרות או להתפלל יכול לעשותו קפנדריא, אבל אם נכנס לקרות חבירו ואמר פסוק וכדו' אסור לעשותו קפנדריא [וודאי דלעשות כן לכתחלה, כדי לעשותו קפנדריא, יהי' אסור]. אבל בביאור הלכה (קנ"א, סעי' ה', ד"ה לעשותו דרך) על הדין דאסור לעשות קפנדריא, כ' "אם לא שיקרא או שישהה שם מעט", וא"כ מבואר מדבריו דמותר לעשות כן. [וכן ע' בערוך השלחן (שם סעי' ד') שכ' דנראה דהיכא דקורא פסוק וכדו', מותר גם ליכנס מפני הגשמים והחמה, ולכאו' י"ל כן גם לענין קפנדריא].

א. ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו

מתנותי, דאמר ר' יצחק וכו'

תמוה, א"כ ודאי לא אכל קודם הרמה, דהרי טבל הוא. וכ' הריטב"א דבאמת לית הלכתא כוותי' (וכמסקנת הגמ'), ור' פרידא הי' מחמיר על עצמו, וכ"כ המהרש"א, דהכל נמשך על לית הלכתא כוותי'.

ב. כל ת"ח שמברך לפניו אפי' כ"ג

עם הארץ, אותו ת"ח חייב מיתה

כ' הרשב"א לחדש, דמה דאמר' דהמניח לכהן ע"ה לברך לפניו חייב מיתה, כהן דוקא הוא. דאילו בעם הארץ בעלמא מותר לת"ח לתת לו רשות לברך לפניו, אבל בכהן אסור, שהרואה אומר שהוא משום דכבוד כהונה עדיף מכבוד תורה, ולכן נותן לו לברך, משא"כ בע"ה ישראל דלא שייך חשש זה.

ג. כל ת"ח שמברך לפניו וכו'

כ' הטורי אבן, דאף שיש מצוה דוקדשתו, מ"מ הא ת"ח יש לו דין כהן לדברים אלו, וכדאי' בגיטין (נ"ט), ולכן ממילא מצות כבוד התורה דוחה שאר מצוות עשה [כמו העשה דוקדשתו]. עוד העיר שם, הא קי"ל דרב שמחל על כבודו כבודו מחול, וא"כ למה חייב מיתה אם מניח ע"ה לברך לפניו. ותי' דכל זה הוא רק היכא שאינו נותן כבודו לאחר, דבכה"ג אי' חשש דמשניאי ואסור.

ד. מימי לא נתכבדתי בקלון חברי

פי' המהרש"א, אפי' כעין ההיא דעובדא דמייתי הגמ', דעושה חבירו כן מרצונו [דאילו בלא"ה פשוט, ולא יהי' משתבח בזה].

ה. אמר שרי לי' לכל מאן דצערן

הק' הריטב"א, הא אי' ביומא (כב) דכל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח. ותי' דההיא במי שחטא לו במילי דשמיא, ולייסר את החוטאים.

ו. אתו גוויזי וקא מחו לי'

פי' העיון יעקב, דרך בעובדא זו הקפידו עליו, דאילו בכל השאלות שהגמ' הביאה לעיל, היו התלמידים שואלין אותו, ובזה אמרי' דתורה היא וללמוד הוא צריך, אבל כאן לא הי' זה תלמידו, ולכן הקפידו עליו.

ז. א"ל קצת בחיי

הק' הבן יהודה, הרי ריב"ק הכיר את רבי, ואיך חשד אותו בכך. ותי' דודאי לא חשדו בכך, אך א"ל כן מפני השומעים, דכיון דרבי הי' הנשיא, וריב"ק הי' גדול הדור, ומן הטבע יהי' הנשיא קץ בא' שהוא גדול הדור, שחישובו כמו צרה אליו בכבוד, משו"ה א"ל קצת בחיי, כדי שרבי יברר דבריו ויצא מן החשד.

ח. מימי לא הסתכלתי בדמות אדם רשע,

דאמר ר' יוחנן אסור להסתכל וכו'